

CAP ja vesiensuojelu

9.2.2023, Säkylä
Airi Kulmala/MTK

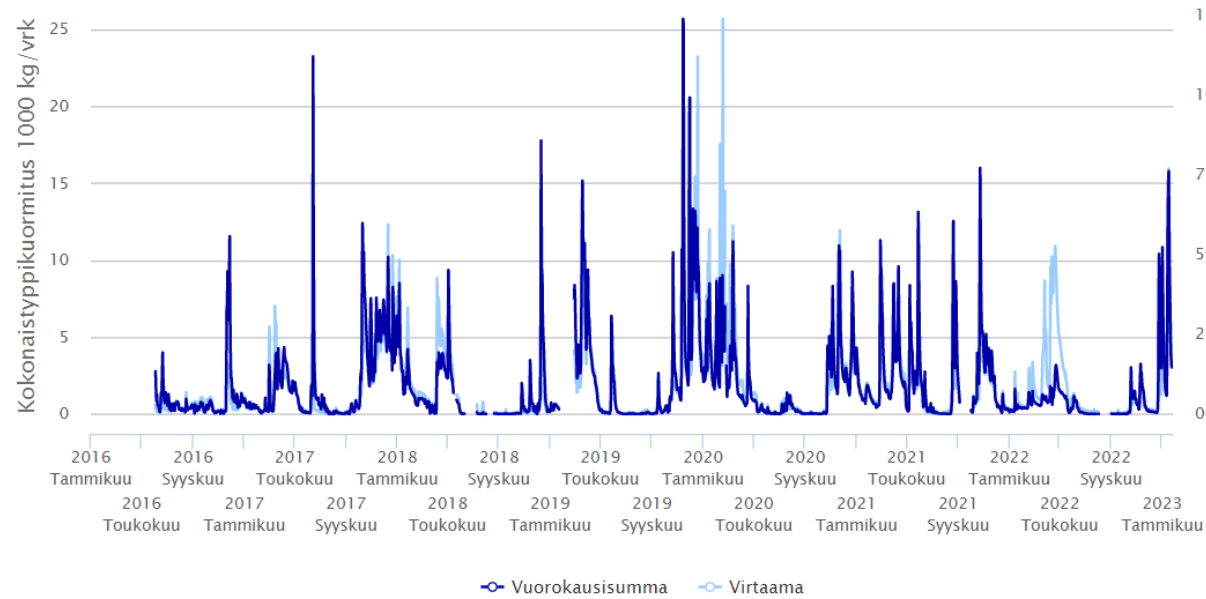

Maatalouden vesiensuojelun tarve jatkuvaa

- Maatilat tekevät paljon vesiensuojelutoimia, korkea sitoutumisaste ympäristötuki/ korvausohjelmaan, lainsäädäntö kiristynyt jne.
- Vaikutus näkyy hitaasti, mutta meillä ei ole myöskään vertailukohtaa tilanteesta, jossa ei ole tehty mitään
- Ilmastonmuutos pakottaa tekemään entistä enemmän, jotta kuormitus ei kasva nykyisestä
- Hyödynnetään CAPin mahdollisuudet mahdollisimman tehokkaasti: toimien kattavuus, kohdentaminen

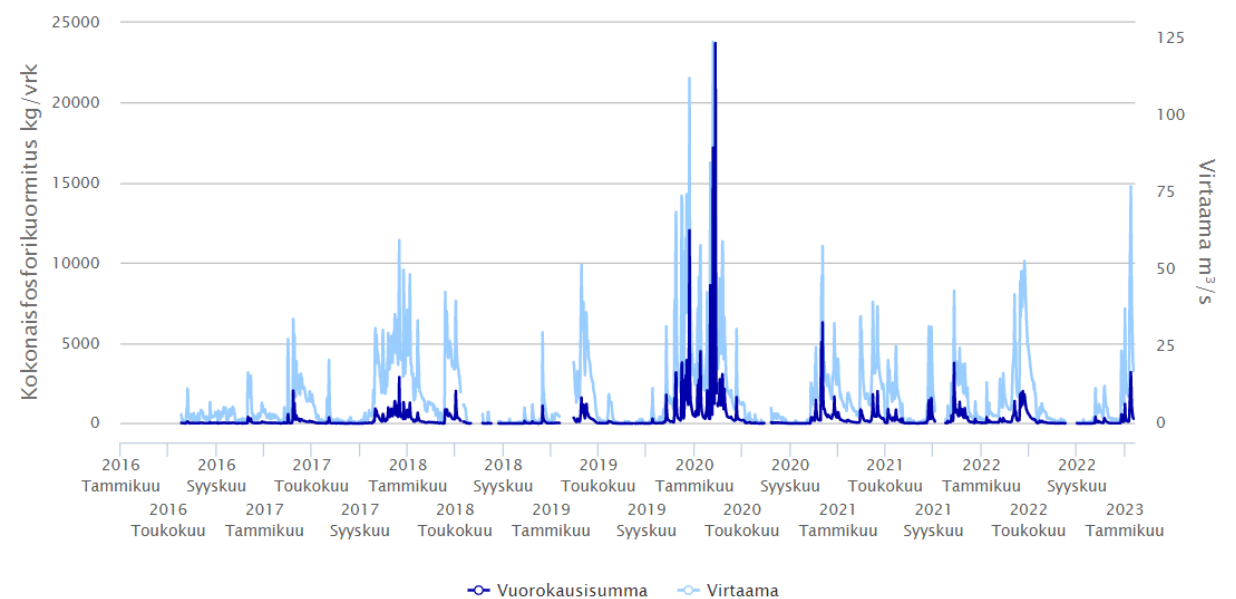
Paimionjoki typpikuormitus 2016–2023
 NYT 2023 2022 2021 2020 2019 2018 2017 2016 2016–2023

Päivitetty 24.01.2023 kello 07:14 | Varsinais-Suomen ELY-keskus

Highcharts.com

Paimionjoki fosforikuormitus 2016–2023
 NYT 2023 2022 2021 2020 2019 2018 2017 2016 2016–2023

Päivitetty 24.01.2023 kello 07:14 | Varsinais-Suomen ELY-keskus

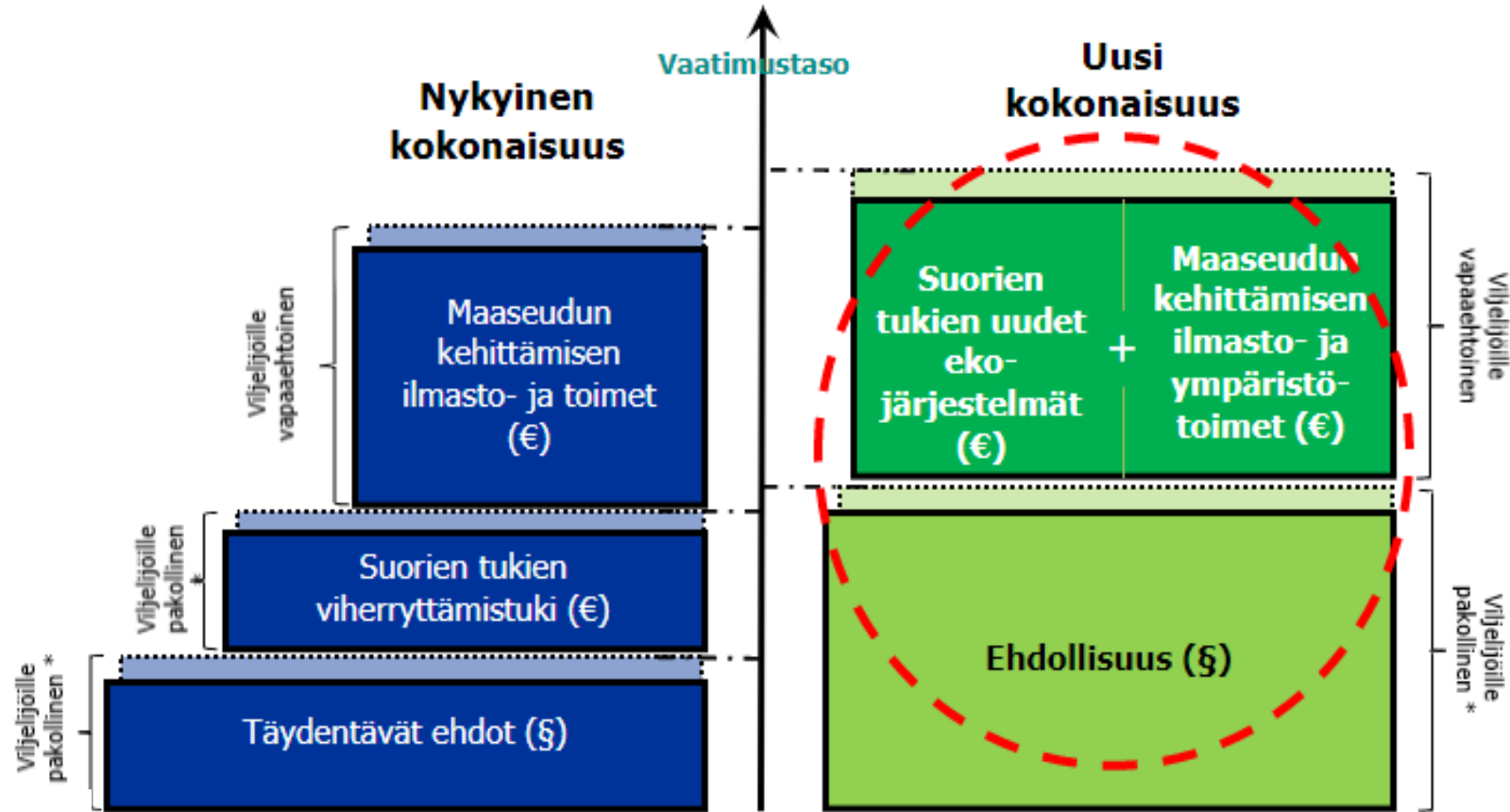
Highcharts.com

Lähde: Vesimittari

- Vuosien välillä vaihtelua
- P-kuormituksen piikit kasvukauden ulkopuolella, ”N-piikkejä” myös kasvukaudella
- Kasvukaudella tulee tehdä toimia, jotka vaikuttavat myös kasvukauden ulkopuolella

Ilmasto- ja ympäristökokonaisuus CAP:ssa

Neuvontapalvelut ↔ Osaamisen siirto ↔ Innovaatiot ↔ Yhteistyö

* viljelijöille pakollisia täyden tuen saamiseksi

Ehdollisuus: Ympäristöä, ilmastonmuutosta ja maan hyvää maatalouskuntoa koskevat lakisääteiset hoitovaatimukset

- **SMR 1: Vesipuidedirektiivi**
 - Vesilaki, ympäristönsuojelulaki, VNA vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista
 - Lannoitelaki, P-asetus
- **SMR 2: Nitraattidirektiivi**
 - Nitraattiasetus
- **SMR 7: Kasvinsuojeluaineasetus**
- **SMR 8: Torjunta-ainedirektiivi**
 - Laki kasvinsuojeluaineista
- Laeista ja asetuksista vain osa pykälistä

Ehdollisuus: Hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimukset (GAEC) (1/2)

- Turvemaiden suojeleminen ja muusta käytöstä maatalousmaaksi otetut muut maa-alat kuin turvemaa-alat
 - Vuoden 2022 jälkeen maatalousmaaksi muutetuilla turvemaidella ja muilla mailla pysyvä nurmikasvusto
- Sängenvälit
- Suojakaistat ja suoja-alueet kaltevilla vailla
 - Vesistöjen varrella 3 m kasvipeitteinen kaista
- Vähimmäismaanpeite
 - Pellon ja pysyvien kasvien alasta väh. 33 % kasvipeitteistä 31.10.-15.3.
 - Korjaamattomat kasvustot ja sänki, syyskylvöiset kasvit, monet nurmet, kumina, mansikka, pysyvät puutarhakasvit+nurmi riviväleissä, kerääjä- ja välikasvit, maanparannus- ja saneerauskasvit, kevennetysti muokatut, eräät muokkaamattomat alat+kasvijäte (esim. sokerijuurikas, ei peruna), suojavaiohyke ja turvepeltojen nurmi
 - Kesannot pääsääntöisesti viher- tai sänkikesantoa

Ehdollisuus: Hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimukset (GAEC) (2/2)

- **Viljelykierto**
 - Ko. vuoden tukihakemuksessa ilmoitetusta peltoalasta, joka tuen hakua edeltävänä vuonna ollut 1-vuotisen viljelykasvin viljelyssä, 33 % oltava eri kasvia kuin edellisenä vuonna
 - Sama 1-vuotinen viljelykasvi samalla alalla max 3 vuotta peräkkäin; eräitä poikkeuksia, mm. sokerijuurikas, porkkana, peruna
 - Välikasvimahdollisuus
 - Sovelletaan 1.1.2024 alkaen
- **Tuottamattomat alat**
 - Peltoalasta väh. 4 % kesantoa (V-S, UUS)
 - Sovelletaan 1.1.2024 alkaen
- **Maisemapiirteet, kielto leikata puita, hukkakauran ja jättiputken torjunta, pysyvät nurmet Natura 2000 -alueilla**

Ekojärjestelmätuki

- Talviaikainen kasvipeite (max 50 €/ha)
 - Muokkaamattomina 31.10.- kylvö/istutus (väh.15.4. asti)
 - Korjaamattomat kasvustot ja sänki, syyskylvöiset kasvit, monet nurmet jne.
- Luonnonhoitonurmet (max 65 €/ha)
 - Monivuotiset nurmikasvit, max 20 % typensitojakasveja
 - Ei lannoitusta, niitto joka toinen vuosi, muokkaus vain kasvustoa perustettaessa ja päätettäessä, kasvinsuojeluaineita vain kasvustoa päätettäessä
- Viherlannoitusnurmet (max 80 €/ha)
 - Nurmikasvit, väh. 4 eri lajia, väh. 20 % typensitojakasveja
 - Lannoitus ja kasvinsuojeluaineet kuten luonnonhoitopeltonurmet, niitto 2. vuonna
 - Max 3 v. peräkkäin
- Monimuotoisuuskasvit (max 300 €/ha)
 - Pölyttäjä- ja maisemakasvit, riistakasvit, niittykasvit, peltolintukasvit
 - Kasviluettelot, niitty- ja peltolintukasvit max 2 krt samalla loholla peräkkäin
- Muut kuin talviaikainen kasvipeite yht. max 25 % tukikelpoisesta alasta

Ympäristökorvaus

Ympäristösitoumus

- Tilakohtainen toimenpide
- Lohkokohtaiset toimenpiteet:
 - Maanparannus- ja saneerauskasvit
 - Kerääjäkasvit
 - Kiertotalouden edistäminen
 - Suojavyöhykkeet
 - Turvepeltojen nurmet
 - Valumavesien hallinta
 - Puutarhakasvien vaihtoehtoinen kasvinsuojelu
 - Lintupellot

Ympäristösopimukset

- Maatalousluonnon monimuotoisuus ja maiseman hoito
- Kosteikkojen hoito
- Alkuperäisrotujen kasvattaminen
- Alkuperäiskasvien ylläpito
- Alkuperäisrotujen perimän säilytys
- Alkuperäiskasvien varmuuskokeelmat

Tilakohtainen toimenpide

- Yleiset vaatimukset: 1) viljavuustutkimus, 2) lohko-kohtaiset muistiinpanot, 3) ilmasto- ja ympäristösuunnitelma
 - Suunnitelmassa kartoitetaan tilan ympäristöhaasteita ja kehittämismahdollisuuksia, jotka liittyvät mm. maatalouden vesiensuojeluun ja maaperän kasvukunnon parantamiseen
- Valinnaiset toimenpiteet (2 kpl/vuosi):
 - 1) ilmasto-ympäristökoulutus, 2) monivuotiset monimuotoisuuskaistat, 3) maaperän seuranta, 4) orgaaniset ravinteet, 5) pölyttäjien ravintokasvit, 6) täsmäviljelymenetelmät, 7) kasvintuhoojien ja kasvitautien seuranta- ja tunnistussovellukset
 - Koulutus: mm. 1) hiilensidonta peltomaahan ja maaperän kasvukunto, 4) maatalan vesiensuojelu, 5) integroidun torjunnan menetelmät
 - Orgaaniset ravinteet: separointi/lietteen laskeutus (väh. 25 m³), lannan biokaasutus tai luovutus (väh. 25 m³), nurmi biokaasutukseen (väh. 25 m³)

Maanparannus- ja saneerauskasvit sekä kerääjäkasvit

- Maanparannuskasveja tai saneerauskasveja lohkoilla, jotka edellisenä vuonna 1-vuotisten tuotantokasvien viljelyssä
 - Max 20 % korvauskelpoisesta alasta
- Kerääjäkasveja 1-vuotisen tuotantokasvin aluskasvina tai sen sadonkorjuun jälkeen
 - Kylvä viimeistään 15.8.
 - Kasvuston saa päättää kasvinsuojeluaineilla aikaisintaan 15.9., muokata 1.10.; aiempi päättäminen ja muokkaus sallittua, jos lohkolle kylvetään syyskylvöinen satokasvi
 - Kerääjäkasvin kasvuajan oltava vähintään 6 viikkoa
 - Max 30 % korvauskelpoisesta alasta
 - Noudatettava ehdollisuuden viljelykiertovaatimusta jo vuonna 2023

Kiertotalouden edistäminen

- Pellolle levitettävä lietelantaa, virtsaa, lietelannasta erotettua nestejätettä tai nestemäistä orgaanista lannoitetta sijoittavilla tai multaavilla laitteilla tai lisättävä lohkolle orgaanista materiaalia, jonka kuiva-ainepitoisuus väh. 20 %
 - Org. materiaali: orgaaninen lannoite, orgaaninen maanparannusaine, orgaanisten lannoitteiden ja orgaanisten maanparannusaineiden seos, toiselta tilalta hyötykäyttöön hankittu kuivalanta tai kompostoitu lanta, lannasta erotettu kuivajae
- Sijoitettavilla tai multaavilla laitteilla levitettävien aineiden levitysmäärä väh. 15 m³/ha
- Lannan, kuivajakeen ja orgaanisen materiaalin (ka väh. 20 %) levitysmäärä väh. 10 m³/ha; korkean ravinnepitoisuuden sisältävien aineiden (väh 3 kg P/m³) levitysmäärä väh. 5 m³/ha
- Max 80 % korvauskelpoisesta alasta

Suojavyöhykkeet

- Pohjavesialueella, Natura-alueella, kosteikkojen reuna-alueella tai vesistön varrella
- Vesistön varrella suojavyöhyke max 50 m leveä, pohjavesi- ja Natura-alueella koko lohko saa olla
- Saa olla myös lohkolla, joka ei kokonaan vesistön varrella. Jos peruslohko osittain suojavyöhykkeeksi soveltuvaa alaa, se katsotaan kokonaan suojavyöhykkeeksi, jos lohko on alle 1 ha, määritelty eroosioherkäksi tai lohkosta vähintään 50 % suojavyöhykkeeksi soveltuvaa alaa
- Kasvusto uusittava, jos sen kyky tuottaa kasvimassaa, sitoa eroosioainesta ja ravinteita heikkenee merkittävästi tai jos lohkolle taimettuu vähäistä enemmän muuta kuin peltomaalle ominaista kasvillisuutta
- Kasvusto niitettävä ja korjattava vuosittain 31.8. mennessä
- Saa tehdä vesitaloutta parantavia lyhytaikaisia toimenpiteitä

Turvepeltojen nurmet

- Kokonaan turvemaata olevalla peruslohkolla monivuotisen nurmikasvuston peittämä tuotantonurmi
- Nurmen saa uusia sitoumuskauden aikana ilman muokkausta, kasvustoa saa lannoittaa, mutta ei saa käyttää kasvinsuojeluaineita
- Voidaan tehdä salaojitus, kalkitus, valtaojien kaivu ja perkaus tai muu vastaava maan rakennetta ja vesitaloutta parantava lyhytaikainen toimenpide

Valumavesien hallinta (1/2)

- Sädeltävä kuivatusjärjestelmien avulla pellolta lähtevien valumavesien määrää säätösalaajitetulla lohkolla tai lohkolla, jossa on altakastelu tai kuivatusvesien kierrätysjärjestelmä
- Lohkon sijaittava happamalla sulfaattimaalla tai turvemaalla
- Sätösalaajitus
 - Vedenpinnan säätö muuttamalla padotuskorkeutta kokoojaojan säätökaivoissa tai muilla padotuslaitteilla
 - Kun pellolla ei tehdä viljelytoimenpiteitä, pohjaveden pinta mahdollisimman korkealle (turpeen hajoaminen tai sulfaattimaan päästöt)
 - Korkeuden säätelyssä otettava huomioon viljelykasvien tarkoituksenmukainen vesitalous ja sulamisvesien vaatima varastotilavuus ravinteiden huuhtoutumisen ehkäisemiseksi

Valumavesien hallinta (2/2)

- Altakastelu: peltoalueen vesitaloutta säädeltävä kokonaisvaltaisesti salaojajastojen kautta tapahtuvan kastelun ja säädetyn kuivatuksen avulla
- Kuivatusvesien kierrätys: peltoalueelta kertyvät valumavedet varastoitava kevätvalunnan ja rankkasateiden aikana erilliseen tilavuudeltaan riittävän suureen valumavesiä keräävään altaaseen, josta ne kuivana kautena johdetaan kasteluvetenä takaisin pellolle
- Ojastoihin johdettava kasteluvettä luonnonvesistä pumppaamalla tai painovoimaisesti johtamalla
- Vesi padottava säätökaivojen tai muiden padotuslaitteiden avulla alueen salaojajastoihin, joista se imeytyy maaperään
- Tavoitteena viljelytoimenpiteet ja sulamisvesien vaatiman varastotilavuuden huomioon ottava, mahdollisimman korkea pohjaveden pinnan taso

Puutarhakasvien vaihtoehtoiset kasvinsuojelumenetelmät

- Menetelmän vähennettävä kasvinsuojeluaineiden käytöstä aiheutuvaa riskiä ympäristölle tai ihmisten terveydelle
- Vähintään 1 valittava:
 - 1) mekaanisesti levitettävien mikrobiologisten kasvinsuojeluaineiden käyttö kasvitautien tai tuholaisten torjunnassa
 - 2) kasvukauden aikainen orgaaninen tai biohajoava kate yksivuotisilla kasveilla
 - 3) hyönteisverkot
 - 4) pölyttäjähyönteisten levittämien mikrobiologisten kasvinsuojeluaineiden käyttö kasvitautien torjunnassa
 - 5) makroeliötuotteiden käyttö kasvintuhoojien torjunnassa
 - 6) kasvukauden aikainen orgaaninen tai biohajoava kate tai leikattava nurmikate monivuotisilla kasveilla

Kosteikkojen hoito (1/2)

- Ympäristösopimus kosteikkoalueesta, tulva-alueen tai luonnonmukaistetun uoman tai kaksitasouoman alle jääneestä ja hoitotoimien kohteena olevasta maa-alasta, tulvatasanteesta tai tulvapellostä ja niiden hoidon kannalta riittävästä reuna-alueesta, pienten kosteikkojen, pohjapatojen, tulvapeltoalueiden ja suon kaltaiseksi alueeksi entiselle turvepellolle perustettujen kosteikkojen hoidosta sekä eräistä muista kosteikoista
- Hoidon edistettävä maatalouden aiheuttaman vesistökuormituksen vähentämistä, hillittävä ilmastonmuutosta kosteikoksi muutetulla turvepellolla tai parannettava luonnonlaatu yksipuolisen maatalousalueen elinympäristöjen monimuotoisuutta tai edistettävä riista-, kala- tai raputaloutta

Kosteikkojen hoito (2/2)

- Kosteikkojen vuotuisia hoitotoimenpiteitä: esim. lietteen poisto, kemiallisten saostusaineiden poisto ja lisäys, pohjapatojen muodostaminen, patojen ja uoman hoitotoimet, vedenpinnan säätely sekä kosteikon tai uoman reuna-alueiden kasvillisuuden niitto, kasvijätteen poiskorjuu, vieraslajien torjunta
- Luonnonmukaistettujen uomien ja kaksitasouomien hoito: pohjapadoista, eroosiosuojauksista ja muista veden virtaamaa hidastavista rakenteista, uoman ja tulva-alueiden vedenjohtokyvystä sekä uoman reuna-alueiden kasvillisuuden hoidosta tai tulvatasanteiden avoimuudesta huolehtiminen
- Tulva-alueilta poistettava tarvittaessa kasvillisuutta tai sille laskeutunutta maainesta
- Saa laiduntaa, jos se ei haittaa luonnon monimuotoisuutta tai vesiensuojelua
- Ei saa käyttää kasvinsuojeluaineita

Korvaustasot (€/ha)

toimenpide	euroa vuodessa
tilakohtainen toimenpide	
– muut kasvit	45
– puutarhakasvit ja kumina	113
lohkokohtaiset toimenpiteet	
maanparannus- ja saneerauskasvit	190
kerääjäkasvit	97
kiertotalouden edistäminen	37
suojavyohykkeet	350
turvepeltojen nurmet	100
valumavesien hallinta	
– säätösalaajitus	77
– altakastelu tai kuivatusvesien kierrätys	214
puutarhakasvien vaihtoehtoiset kasvinsuojelumenetelmät	500
lintupellot	600
kosteikkojen hoito	500

Ei-tuotannollisten investointien korvaus ^(1/2)

- Kosteikkojen, pienten kosteikkojen ketjujen, 2-tasouomien, kosteikkomaisten tulva-alueiden ja tulvatasanteiden luonnonmukaisen vesirakentamisen periaatteiden mukainen perustaminen ja uoman luonnontilan parantaminen
- Viljelyksessä olevien turvepeltojen muuttaminen kosteikoksi tai suon kaltaiseksi alueeksi
- Kosteikko ja tulva-alue (vesiensuojelu) perustettava luontaisesti sopiviin paikkoihin, yläpuolisella valuma-alueella peltoa yli 10 %, kosteikko väh. 1 % yläpuolisesta valuma-alueesta (eräitä poikkeuksia)
- Pidättää mahdollisimman tehokkaasti valuma-alueelta tulevaa kiintoaine- ja ravinnekuormitusta sekä luo monipuolisia elinympäristöjä
- Kosteikko perustettava patoamalla, jos mahdollista
- Pellolle perustettavassa kosteikossa veden alle pysyvästi jäävältä kosteikon osalta poistettava peltomaa, jonka fosforin viljavuusluokka on hyvä, korkea tai erittäin korkea (ei koske turvepeltoja)
- Kiintoainesta laskeuttava vesialue voitava tyhjentää kertyneestä lietteestä
- Fosforin kemiallinen saostus mahdollista

Ei-tuotannollisten investointien korvaus (2/2)

- Uoman kunnostaminen voidaan toteuttaa:
 1. palauttamalla tulva-alueita
 2. perustamalla useita pieniä kosteikkoja ja tulvatasanteita
 3. perustamalla 2-tasouomia
 4. rakentamalla veden virtaamaa hidastavia pohjakynnyksiä tai putkipatoja
 5. tekemällä uomien eroosiosuojauksia
 6. lisäämällä puron mutkaisuutta
 7. parantamalla lintujen, kalojen ja rapujen elinympäristönä toimivien uomien laatua
- Kunnostettava luonnonmukaisen vesistörakentamisen periaatteiden mukaisesti
- Korvaus toteutuneiden kustannusten mukaan enintään:
 - Kosteikko: yli 0,5 ha 12 000 €/ha ja 0,3-0,5 ha 4 100 €/kohde
 - Uoman luonnontilan parantaminen ja 2-tasouomat: 21 €/m

Maatalouden rakennetuet (asetusehdotus)

- Salaojitus
- Yhteinen ojitusinvestointi
 - Peruskuivatus (purojen ja valtaojien perkaus, kaivu ja padotus, putkiojien rakentaminen, peltoalueiden pengertäminen, pumppaamoiden perustaminen riittävien edellytysten luominen paikalliskuivatukselle, erit. salaojitukselle)
 - Voidaan hyödyntää luonnonmukaisia suunnitteluratkaisuja
 - Ympäristön tilaa ja kestäväää tuotantotapaa edistävä yhteinen ojitusinvestointi: ojitushankkeet, joilla on myönteinen vaikutus vesiensuojeluun, luonnon monimuotoisuuteen ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen
 - Kestävillä ojitushankkeilla luotava edellytykset maan kasvukunnon parantamiselle, tehokkaalle ravinteiden käytölle, maaperän tiivistymisen ehkäisylle sekä ravinteiden huuhtoutumisen tai tulvien vähentämiselle
- Muut ympäristön tilaa ja kestäväää tuotantotapaa edistävät investoinnit
 - Mm. lannan sijoituslaitteistot, laitteet, joilla täsmennetään ja tehostetaan ravinteiden hyötykäyttöä tai vähennetään päästöjä, lannoitteiden tai kasvinsuojeluaineiden paikkakohtaiseen kuvantamiseen perustuva sijoittamisen tai levittämisen mahdollistava automatiikka (toimenpiteiden tilakohtainen tarkastelu, ei tavanomaiset maat.tuotannon koneet)